

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra nederlandistiky

Dierenrechten in Nederland

Bakalářská diplomová práce

Praktická nizozemská filologie

Autor práce: Petra Vintrochová

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D.

Olomouc 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí práce Mgr. Kateřiny Křížové, Ph.D. a že jsem v ní uvedla veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

Verklaring:

Hierbij verklaar ik dat ik mijn scriptie zonder hulp van derden onder begeleiding van Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D. heb geschreven en dat ik alle gebruikte literatuur en andere bronnen heb vermeld.

V Olomouci dne

Petra Vintrochová

Dankbetuiging:

Op deze plaats wil ik de begeleidster van mijn scriptie Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D. bedanken voor haar behulpzaamheid, waardevolle adviezen en opmerkingen bij de verwerking van deze scriptie.

Een woord van dank gaat ook naar Dávid, mijn hele familie en Ema voor alle hulp en ondersteuning.

Inhoud

Inleiding	6
1 Basisbegrippen van de dierenrechten	7
1.1 Dierenrechten	7
1.2 Dierenwelzijn	8
1.3 Onzekerheid, angst en stress	9
1.4 Genetische variatie en selectie	9
1.5 Intelligentie van dieren.....	12
2 Dierenrechtenorganisaties en politieke partijen in Nederland	15
2.1 Bont voor Dieren.....	15
2.1.1 Ontwikkeling en hoofddoelen.....	15
2.1.2 De grootste successen	16
2.2 De Dierenbescherming.....	17
2.2.1 Ontwikkeling en hoofddoelen.....	17
2.2.2 De grootste successen	18
2.3 Partij voor de Dieren	20
2.3.1 Ontwikkeling en hoofddoelen.....	20
2.3.2 De grootste successen	21
2.4 Internationale organisaties	23
2.4.1 PETA	24
2.4.2 Het IFAW	24
2.5 Dierenrechtenextremisme	25
3 Ontwikkeling van de Dierenrechten in Nederland	27
3.1 Nederlandse wetten en regels.....	27
3.2 Europese wetten en regels.....	30
4 Verschillende diersoorten en dierenrechten.....	34
4.1 Productiedieren	34

4.2	Proefdieren	37
4.3	Hobbydieren	37
4.4	Dieren voor natuurbeheer	38
4.5	Circus- en dierentuindieren	38
5	Dierenrechten in Tsjechië	40
5.1	Geschiedenis	40
6	Conclusie	44

Inleiding

Ik ben jarenlang geïnteresseerd in dieren en dierenbescherming. Dieren vormen een dagelijks deel van ons leven a we kunnen ze niet alleen gebruiken en beschouwen als dingen. Het onderwerp van mijn bachelorscriptie zijn de dierenrechten in Nederland. Door middel van deze scriptie probeer ik de stand van zaken in Nederland te onderzoeken en te beschrijven. Ik wil de houding van de Nederlandse maatschappij tegen de problematiek van dierenrechten analyseren en deze met de situatie in Tsjechië kort vergelijken. Mijn hoofdvraag is gericht op de vormen van dierenrechtenbescherming en ontwikkeling van de dierenrechten in de loop van de laatste jaren in Nederland.

Indien we voor dieren willen zorgen, moeten we eerst zo veel mogelijk over dieren weten. De biologische kennis van dieren is bijvoorbeeld heel belangrijk als basis voor menselijke verstandhouding met dieren. Deze verstandhouding moet het dierenwelzijn bevorderen. Een volgend belangrijk element is de kennis van het natuurlijke gedrag en de genetische achtergrond van dieren. In het eerste hoofdstuk waarin de belangrijkste begrippen in verband met dierenrecht worden gekarakteriseerd zullen we deze kennis gedetailleerd beschrijven.

Als we weten wat dieren nodig hebben en hoe ze zich in een bepaald milieu of omgeving gedragen, is het belangrijk om vragen te stellen over de menselijke invloed op het leven van dieren. We kunnen hier o.a. ook alles over het stereotype gedrag van dieren lezen. Het tweede hoofdstuk beschrijft de organisaties en een politieke partij in Nederland die met de dierenrechten bezig zijn. Er wordt hier ook aandacht geschenkt op de twee wereldwijde organisaties in Nederland en het dierenrechtenextremisme.

Het derde hoofdstuk beschrijft de ontwikkeling van wetten en regels voor het beschermen van dieren in Nederland. Het vierde hoofdstuk is gericht op de verdeling en korte beschrijving van verschillende categorieën van dieren in verband met dierenrechten. In het laatste hoofdstuk worden kort de dierenrechten in Tsjechië geschetst om deze met de situatie in Nederland in de conclusie te kunnen vergelijken.

1 Basisbegrippen van de dierenrechten

1.1 Dierenrechten

Mensen spreken over zgn. "dierenrechten". Deze term werd uitgevonden door mensen. In Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal betekent het woord *dierenrechten* “*rechten die geacht worden van nature aan dieren toe te komen*”.¹ Het is heel interessant dat deze term werd voor het eerste keer in het woordenboek in 2015 geïntroduceerd. In de voorafgaande editie van 2005 was nog niet geweest. Als de grenzen niet ook in de vorm van rechten zijn gesteld, kunnen mensen niets doen in het geval wanneer de grenzen door andere mensen overtreden zijn.²

De term "dierenrechten" kan voor iedereen iets heel anders betekenen. Voor sommige mensen is het onaanvaardbaar om zelfs het kleinste dier te doden. En aan de andere kant is het voor andere mensen normaal om dieren te doden voor hun eigen gebruik, zoals bijvoorbeeld voor eten of sport. Deze rechten voor de dieren moeten door mensen ingesteld worden en de formulering van de rechten moet grondig en zorgvuldig zijn. Het probleem is hoe te bepalen of bepaalde dieren rechten hebben of niet? Op deze vraag is geen antwoord of een doorslaggevend argument te bedenken. Maar indien het aantal argumenten voor dierenrechten door een meerderheid goedgekeurd wordt, dan kunnen deze argumenten en overwegingen meer mensen aantrekken en dat kan in grote mate helpen om het denken van mensen over dieren te veranderen. Deze argumenten kunnen bijvoorbeeld ethisch of biologisch maar ook economisch zijn.³

Dierenrechten moeten duidelijk geformuleerd worden zodat ze voor iedereen begrijpelijk en duidelijk zijn. Elk ervan moet in de praktijk gebruikt worden met ondersteuning van jurisdictie. Het basisbegrip is respect. Respect kunnen we als een gevoel van waardering en eerbied voor mensen of dieren beschrijven. In ons geval spreken we over respect in verband met dieren. Dat betekent dat mensen met dieren en hun welzijn rekening moeten houden. Het is belangrijk om te begrijpen dat elk individueel dier zijn eigen rechten heeft, dus niet alleen landbouwdieren of huisdieren, maar ook insecten en zoogdieren. Natuurlijk kunnen we niet verschillende regels voor elke diersoort afzonderlijk hebben, omdat dierenrechten ook gedeeltelijk algemeen moeten zijn. Op basis van de hoofdingelingen van dieren moeten we voorwaarden voor de omgang met dieren formuleren en dus regels bepalen. Een van de voorbeelden kan

¹ DEN BOON, Ton, HENDRICKX, Ruud & Nicoline VAN DER SIJS. Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal. Vijftiende editie. Utrecht: Van Dale Uitgevers, 2015, p. 881.

² STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 13.

³ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 14-16.

de beschikbaarheid van water en voor een bepaald dier geschikt voedsel of de wijze van leven (groep of eenzaam) of de grootte van het leefgebied zijn. Er zijn zoveel diersoorten en we moeten aan hun specifieke aard denken.⁴ Er bestaan verschillende diersoorten, bijvoorbeeld productiedieren, hobbydieren, circusdieren etc.⁵

1.2 Dierenwelzijn

Wat is dierenwelzijn? Elke persoon kan deze term een beetje anders uitleggen, maar in essentie betekent het woord dierenwelzijn het mentale en fysieke welzijn van een dier. Volgens Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal betekent het woord *dierenwelzijn*: “toestand waarin dieren zo veel mogelijk gevrijwaard zijn van fysiek ongemak, honger, dorst, pijn, verwondingen, ziekten en stress”.⁶ Deze term was voor het eerste keer in het woordenboek in 2015 geïntroduceerd, zoals de term *dierenrechten*.

Er wordt gezegd dat dieren de meest natuurlijke omgeving nodig hebben. Als ze deze voorwaarden niet hebben, beginnen deze dieren met stereotiep gedrag. We kunnen verschillende effecten, zowel positieve als negatieve, van stereotiep gedrag vinden. Bijvoorbeeld het herhalen van dezelfde bewegingen kan soms een rustgevend effect hebben (het mantra-effect genoemd). Als stereotiep gedrag lange tijd duurt, wordt het steeds moeilijker om mee te stoppen, omdat het gedrag routine wordt.⁷ Bijvoorbeeld bij ijsberen, panthers en tijgers en andere grote roofdieren kunnen we stereotiep gedrag, zoals heen en weer lopen, zien. De dieren kunnen hun gebrek aan voldoening door dit lopen compenseren. Dit betekent dat het dier voortdurend hetzelfde rondje door zijn hok loopt. Het stereotype gedrag is echt een vorm van compensatie en de grondslag van dit gedrag is frustratie. En het heeft op lange termijn een negatief effect.⁸

⁴ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 15-17.

⁵ Deze dieren zijn in detail in hoofdstuk 4 besproken.

⁶ DEN BOON, Ton, HENDRICKX, Ruud & Nicoline VAN DER SIJS. Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal. Vijftiende editie. Utrecht: Van Dale Uitgevers, 2015, p. 882.

⁷ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 21.

⁸ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 21.

1.3 Onzekerheid, angst en stress

Stress bij dieren kan door voorspelbaarheid en controle verminderd worden. Dat blijkt uit de experimenten van Weiss.⁹ Ratten schrikken minder als ze eerst een elektrische schok via hun staart krijgen en dan een lichtsignaal krijgen, dan wanneer ze zonder die elektrische schok een lichtsignaal krijgen. Dit experiment toonde het positieve effect van voorspelbaarheid aan. Als we ons richten op de controleerbaarheid, blijkt uit het onderzoek het volgende: als dieren controle over hun milieu hebben en hun behoeftes voldoende zijn, worden ze gelukkiger en minder gestrest. Voor dieren is controle belangrijk en als ze invloed op de stressfactor hebben, dan hebben ze veel minder stress. De voorwaarden die de mensen voor de dieren schapen, zijn kunstmatig, maar ze hebben een doel en spelen een belangrijke rol in het leven van het dier. Deze voorwaarden zijn vanuit bepaalde behoeftes en eigenschappen van dieren verder ontwikkeld. Een belangrijke rol speelt onder andere de fokkerijtechniek. Bij dieren worden verschillende ziekten gemonitord en dan worden voor de reproductie alleen gezonde dieren gebruikt. Op deze wijze worden de dieren beter aangepast aan de omstandigheden waarin ze leven.¹⁰

1.4 Genetische variatie en selectie

Hoe een dier zich gedraagt en wat een bepaalde diersoort voor zijn leven nodig heeft, wordt door de genetische aanleg van dieren bepaald. Alle dieren passen zich op lange termijn aan hun omgeving aan. Daardoor verandert hun genetische aanleg. Mensen hebben veel macht in de selectie van dieren, omdat zij bepalen welk dier belangrijk is en welke niet. Nauw verwant aan dit feit is bijvoorbeeld kunstmatige inseminatie. Als voorbeeld kunnen we de meest bekende stier in Nederland - Skalsumer Sunny Boy¹¹ gebruiken, die meer dan 200 duizend nakomelingen in Nederland en wereldwijd meer dan een miljoen nakomelingen heeft. Hieruit blijkt dat mensen het leven van dieren, het dierenwelzijn en ook de populatie van de dieren sterk beïnvloeden, wat niet altijd goed is.¹²

⁹ Paul Alfred Weiss was een Oostenrijkse bioloog (21 maart 1898 - 8 september 1989)

¹⁰ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 22.

¹¹ Bijdragen. Partij voor de Dieren [online]. [gecit. 2017-04-16]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/bijdragen/bijdrage-partij-voor-de-dieren-debat-wetsvoorstel-verbod-op-seks-met-dieren>>

¹² ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 22.

Dieren ontwikkelen zich door evolutie. Evolutie is een genetisch proces. Enkele onnodige kenmerken verdwijnen geleidelijk. Daarentegen blijven andere eigenschappen die belangrijk zijn in de strijd om het voortbestaan van een bepaald soort behouden. Deze heet natuurlijke selectie en het helpen bij de productie van beter nageslacht.

Aan de andere kant staat kunstmatige selectie die door mensen wordt verricht. Mensen domesticeerden dieren die voor hen voordelen hebben. Voordelen zijn bijvoorbeeld producten van dieren en de bescherming die ze de mens kunnen bieden (bijv. honden). Domesticatie heeft niet alleen de negatieve invloeden maar ook de positieve. Sommige dieren voelen zich misschien beter onder bescherming van mensen. De dieren hebben genoeg voedsel, water, bescherming en ook een beschermende leefomgeving.¹³

In de volgende Tabel 1 worden van dieren in zes klassen verdeeld, namelijk volgens het continuüm van wild naar gedomesticeerd.¹⁴

¹³ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 23.

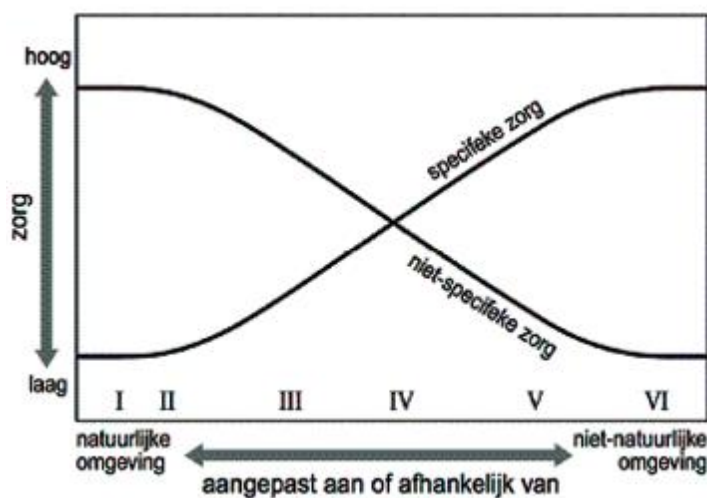
¹⁴ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 24.

Tabel 1

Klasse	Omschrijving	Voorbeeld
I	Weinig aangepast aan menselijke condities, levend in een natuurlijke omgeving.	Klassieke in het wild levende dieren: tijgers, leeuwen, walvissen, etc.
II	Goed aangepast aan menselijke condities, levend in een natuurlijke omgeving.	In het wild levende dieren die in potentie goed domesticeerbaar zijn.
III	Weinig aangepast aan menselijke condities en levend in een menselijke maar vrije omgeving.	Bijvoorbeeld de poolbeer die menselijke nederzettingen bezoekt vanwege de teruggang van zijn leefgebied.
IV	Goed aangepast aan menselijke condities, levend in een menselijke, maar vrije omgeving.	Verwilderde dieren (feral animals) en cultuurvolgers (huismuis, mus).
V	Weinig aangepast aan menselijke condities en gehouden in een maatschappelijke omgeving.	Wilde dieren in dierentuin of circus.
VI	Goed aangepast aan menselijke condities en gehouden in een maatschappelijke omgeving.	Gezelschapsdieren, vee, dierentuindieren en circusdieren als honden en paarden.

De meeste dieren in natuurlijke omstandigheden vereisen geen specifieke zorg, daarentegen hebben dieren die niet in natuurlijke omstandigheden leven, specifieke zorg nodig. De zorg moet volgens individuele en soort-specifieke kenmerken en behoeftes van de dieren aangepast worden. De omgeving van mensen waarin de dieren geplaatst zijn moet natuurlijk ook aangepast worden. In deze gevallen spreken we vooral over vee, huisdieren etc. Zoals we op de Afbeelding 1 kunnen zien, passen soortspecifieke en individuele kenmerken van dieren bij de menselijke omgeving.¹⁵

Afbeelding 1

1.5 Intelligentie van dieren

Hoe slim zijn dieren? Een andere belangrijke vraag is of dieren kunnen denken. We weten dat dieren iets kunnen leren. Bij de methode van trial and error probeert het dier in een nieuwe situatie verschillende mogelijkheden uit. De dieren zullen wat werkt onthouden en dan weten ze hoe te handelen in bepaalde gevallen. Inpreting heeft een onomkeerbare invloed op het gedrag van volwassen dieren en is gericht op soortgenoten. Katten bijvoorbeeld zullen het eerste object dat ze zien volgen.¹⁶

¹⁵ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 24.

¹⁶ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 26-27.

Een andere vorm van leren is habituatie. Dit bestaat uit een geleidelijke gewenning aan herhaalde prikkels. De dieren wennen geleidelijk aan deze prikkels. Bijvoorbeeld elke kat heeft angst voor honden, maar na verloop van de tijd went de kat aan de hond. Gevoeligheid voor bepaalde prikkels is sensitisatie - als de kat een slechte ervaring met een hond heeft, dan zal ze steeds banger voor hem worden.¹⁷

De methode waarbij we geen onmiddellijke feedback krijgen en pas later duidelijk wordt wat het dier heeft geleerd heet 'latent' leren. Neem bijvoorbeeld de ratten die wetenschappers in een doolhof loslaten zonder beloning en het hetzelfde doen met een andere groep ratten maar dan met voedsel. Na een paar dagen geven de wetenschappers voedsel en de ratten vinden het zeer snel. Volgens wetenschappers ontwikkelden de ratten mentale representaties (kaarten) van de doolhof en daardoor begrepen ze hoe het doolhof in elkaar zat.

Een andere manier van leren is met behulp van informatie die opgedaan zijn door voorgaande ervaringen en dat noemen we inzichtelijk leren. In één experiment gaven de wetenschappers aan chimpansees dozen en hoog in de kooi hingen ze bananen. Eerst speelden de chimpansees met de dozen en dan begrepen ze dat ze de dozen op elkaar moesten zetten om de bananen te kunnen pakken. Dat betekent dat op een bepaald moment (na een bepaalde fase van het spel etc.) de nieuwe reorganisatie van problematische situatie niet geleidelijk kwam, stap voor stap, maar op een moment waarin hij de huidige situatie anders zag. Sociaal-leren is vanzelfsprekend voor dieren. Met sociaal leren wordt leren van een ander dier bedoeld. Het kalf van een olifant ziet zijn moeder met de slurf drinken en dan doet ze hetzelfde.

Associatief leren kennen we van honden en katten. Als we elke keer schudden met een doos vol met granulaat tijdens het voeren, zal de hond dit geluid met eten gaan associëren. Dat is associatie. Bij een andere methode van leren, leert het dier het verband tussen zijn eigen gedrag en het effect van zijn gedrag te leggen. Als een aap de beloning wil, leert ze de knop in te drukken. Deze methode van leren heet operante conditionering.¹⁸

Als we over intelligentie van de dieren spreken, moeten we ook over de verschillen tussen dieren en mensen nadenken, zoals over gevoelens, zintuigen, zelfbesef en cognitie. De zintuigen zijn voor mensen en dieren voor de ontvangst van de informatie uit hun omgeving heel belangrijk en ook voor de aanpassing aan de

¹⁷ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 27.

¹⁸ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 27.

omgeving. In vergelijking met mensen kunnen de zintuigen van dieren in veel gevallen meer toegesneden zijn op een specifieke leefomgeving.¹⁹

Er zijn vier zintuigen - kijken, horen, ruiken en voelen. Kijken is het domein van mensen. Mensen kunnen veel kleuren onderscheiden, maar een groot deel van de zoogdieren niet. Anderzijds, vogels hebben een beter gezichtsvermogen dan mensen. Het horen is het domein van zoogdieren en vogels. Ze detecteren zachte geluiden veel sneller en beter dan mensen. Vissen hebben bijvoorbeeld een orgaan met zintuighaarcellen die bij mensen op de zelfde manier werkt, omdat vissen en amfibieën zachte geluiden kunnen waarnemen. De reuk is bij dieren veel beter dan bij mensen. Zoogdieren hebben een goede reuk dankzij de reukzin in het slijmvlies van de neusholte. Daarentegen hebben andere organismen het reukorgaan op andere plaatsen van het lichaam. Een voorbeeld zijn de insecten die reukzintuigen in hun antennes of in het puntje van hun tong hebben. Het laatste zintuig is voelen - mensen en dieren kunnen door huid, spieren en pezen pijn en veranderingen in temperatuur voelen. Interessant is dat sommige soorten schildpadden en vogels en zalmen magnetische velden van de aarde kunnen 'voelen' en daardoor kunnen ze navigeren tijdens hun migratie.²⁰

¹⁹ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 25.

²⁰ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 25-26.

2 Dierenrechtenorganisaties en politieke partijen in Nederland

Er bestaan veel dierenrechtenorganisaties in Nederland. Deze organisaties werken meestal binnen de wetten, maar ze kunnen ook extremistisch zijn. Omdat er echt veel organisaties bestaan, beschrijf ik alleen maar de twee grootste. *De Dierenbescherming* richt zich op het dierenwelzijn en de bescherming van de dieren en *de Bont voor Dieren* richt op pelsdieren. De Bont voor Dieren en de Dierenbescherming zijn particuliere organisaties, geen overheidsinstellingen. Voor het goede functioneren van deze organisaties is de financiële steun heel belangrijk. Zonder financiële hulp van andere organisaties en particulieren zal dit soort organisaties snel ophouden te bestaan. Het is interessant dat in Nederland ook een politieke partij bestaat, die o.a. belangen van dieren behartigt.

2.1 Bont voor Dieren

2.1.1 Ontwikkeling en hoofddoelen

De Bont voor dieren is een organisatie die zich voor de bescherming van pelsdieren en tegen het gebruik van bont inzet. De organisatie was in 1986 opgericht. Ze vinden bont een wreed en overbodig product en dat de activiteiten van de bontindustrie tot dierenleed leiden en dus ethisch onverantwoord zijn. De leden van de Bont voor Dieren willen dieren die slachtoffers zijn van de bontindustrie helpen. Volgens deze organisatie moet het fokken en bejagen van dieren voor bont verboden worden eveneens moet het doden van dieren verboden worden als van hun vacht een bontartikel gemaakt wordt. Deze organisatie heeft enkele belangrijke visies en doelen, zoals een volledig verbod op productie en verkoop van bont. Deze maatregel tegen de bontindustrie treft ook de winkels die bontproducten verkopen, evenals modeontwerpers die met bont werken.

Deze organisatie werkt met andere organisaties samen en is een lid van de organisatie Fur Free Alliance. Fur Free Alliance is een internationale coalitie met 40 leden in meer dan 20 landen. Fur Free Alliance informeert consumenten over het lijden van dieren dat door de bontindustrie veroorzaakt wordt. Leden van Fur Free Alliance bieden verschillende mogelijkheden hoe de mode-industrie dit kan voorkomen. Ze creëren verschillende campagnes en werken samen met andere nationale en internationale organisaties.

2.1.2 De grootste successen

De Bont voor Dieren behaalde vele successen in Nederland. De Bont voor Dieren heeft de campagne tegen wasbeerhondenbont georganiseerd. Met succes, want de Tweede Kamer diende in september 2014 een motie voor een importverbod op wasbeerhondenbont in. In Nederland bestaat de Bontvrijlijst waarop grote kledingbedrijven zoals H&M, Zara en McGregor staan. Het kledingmerk Gaastra besluit in september 2014 tot een bontvrij beleid na jarenlange campagnes van de Bont voor Dieren. Dankzij de Bont voor dieren stopten veel kledingzaken met de verkoop van bont. Voorbeelden daarvan zijn Zalando, Claudia Sträter, C&A, WE, Supertrash, de Bijenkorf en V&D. De Bont voor Dieren ook voorkomt met veel protestacties uitbreidingen van de nertsenfokkerij.

Hieronder zijn een paar andere successen beschrijven:

- Verbod op het fokken van vossen en chinchilla's. De laatste fokkerij werd op 1 april 2008 gesloten.
- Verbod op het fokken van nertsen vanaf 2014 in Nederland.
- Verbod op de import van vossen- en chinchillabont in 2008.

De Bont voor Dieren is ook in het buitenland actief. Ze werken bijvoorbeeld met de Poolse zusterorganisatie OtwarteKlatki samen. Ze vochten tegen de bouw van een mega-nertsenfokkerij in Polen. De Bont voor Dieren vecht met een van de meeste bekende dierenrechtenorganisaties in België samen tegen een mega-nertsenfokkerij in het Belgische Wervik. De Bont voor Dieren heeft een belangrijke rol in de internationale campagne tegen de zeehondenjacht in Namibië gespeeld. Hun beelden van de afgrijselijk jacht waren bijvoorbeeld te zien op BBC World Service.¹ Een ander internationaal succes is het verbod op de bonthandel van honden en katten van 31 december 2008. Dankzij de jarenlange lobby van de Bont voor Dieren stemde het Nederlands parlement voor een verbod op zeehondenbont in 2007. Deze gebeurtenissen waren belangrijk voor een compleet Europees verbod op de handel in zeehondenbont. Het Europese verbod is geldig vanaf 2009.²

¹https://nl.wikipedia.org/wiki/British_Broadcasting_Corporation

²Successen. *BontvoorDieren* [online]. [gecit. 2016-01-08]. <<http://www.bontvoordieren.nl/over-ons/successen/>>

2.2 De Dierenbescherming

2.2.1 Ontwikkeling en hoofddoelen

Het doel van deze organisatie is dat mensen een duurzaam effect op het welzijn, de integriteit en de gezondheid van ieder dier zullen hebben. Ze hebben invloed op de maatschappij, helpen dieren in nood en bevorderen het welzijn van dieren door ze te beschermen. De Dierenbescherming heeft 41 erkende en gelieerde asielen, 29 dierenambulances, 20 regiokantoren, 16 hondenscholen, en duizenden vrijwilligers nemen in Nederland deel aan deze organisatie. Ze proberen voorlichting te geven om mishandeling en verwaarlozing te voorkomen. En ze ook organiseren ze jeugdactiviteiten. Deze organisatie is zo groot dat het een eigen raad - de ledenraad moet hebben. De ledenraad heeft 25 democratisch gekozen leden. Tweemaal per jaar heeft de ledenraad een 'formele' ontmoeting, waar ze bijvoorbeeld de begroting voor het volgende jaar behandelen.³ De Dierenbescherming heeft de financiële steun van bedrijven, waarmee het een aantal samenwerkingsverbanden heeft gesloten. Deze organisatie werkt met andere organisaties en instellingen samen, zoals Eurogroup for Animals, LICG - Het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren, Eerlijke Bankwijzer en Eerlijke Verzekeringswijzer, Stichting Dierkeur, Dierenpolitie, NOV (Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk) en Goede Doelen Nederland.⁴

De Dierenbescherming begon op 25 augustus 1864 onder de naam, de 's Gravenhaagsche Vereeniging tot Bescherming van Dieren. De eerste doelen van deze organisatie waren een beter leven en betere werkomstandigheden voor paarden, het absolute verbod op het couperen van oren en staart bij paarden en honden, betere slachtreglementen, het verbod op trekhonden voor de hondenkar. De naam van deze organisatie werd in 1877 in Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Dieren veranderd. In dat jaar begonnen een paar lokale groepen samen te werken en werd een landelijke vereniging opgericht. De Stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) werd in 1986 opgericht. De LID heeft circa tweehonderd vrijwillige inspecteurs in Nederland en sinds 2011 werkt ze met de Dierenpolitie samen.⁵

³Overons. *Dierenbescherming* [online]. [gecit. 2016-01-07]. <<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/over-ons/organisatie/organogram>>

⁴Samenwerkingsverbanden. *Dierenbescherming* [online]. [gecit. 2016-01-07]. <<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/over-ons/partners/samenwerkingsverbanden>>

⁵ Onswerk. *Dierenbescherming* [online]. [gecit. 2016-02-18]. <<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/ons-werk/resultaten/resultaten>>

2.2.2 De grootste successen

Er zijn enkele successen van 2007 tot 2015 chronologisch beschrijven. De Dierenbescherming heeft het Beter Leven Keurmerk in 2007 geïntroduceerd. Het Beter Leven Keurmerk helpt veehouders, winkels en ook slagerijen om dieren een beter leven te geven. Hoe meer sterren, hoe diervriendelijker het product is. Dat is veel makkelijker voor consumenten. Ze kijken alleen naar het aantal sterren en dan het beste optie kiezen.

Na enkele jaren van langdurige inspanning kwam op 1 april 2008 een einde aan het fokken van vossen en chinchilla's voor bont.

De grootste supermarkt in Nederland, Albert Heijn, stopte met de verkoop van 'gewoon' varkensvlees in 2011 en begon met de verkoop van varkensvlees met minimaal één ster van het Beter Leven Keurmerk (deze supermarktketen verkoopt sinds 2009 veel diervriendelijke producten).

De Dierenbescherming samen met andere dierenwelvaartorganisaties streden meerdere jaren voor het verbod op de legbatterij (Een legbatterij is een kleine draadgazen plaats voor meerdere kippen, waar ze geen ruimte hebben). Op 1 januari 2012 werd het Europese verbod van kracht.

De Dierenbescherming lobbyde een paar jaren voor zwaardere straf voor dierenmishandeling. Dit werd in 2012 bereikt, toen de wet over verlengde straf van twee naar drie jaar voor dierenmishandeling kwam.

In 2012 kwam de nieuwe Wet Natuurbescherming, waarin de uitbreiding van de jachtlisterij (een lijst van vrij bejaagbare dieren) van vijf naar elf diersoorten opgenomen werd. De Dierenbescherming vocht met succes tegen deze wet - de smient, de grauwe gans en de kolkans werden van de lijst verwijderd.

Vanaf 1 april 2013 moeten alle pups na de geboorte worden gechipt en binnen een paar weken geregistreerd. De verplichting om honden te chippen en te registreren helpt bijvoorbeeld met het sneller vinden van een weggelopen hond.

De Dierenbescherming wil meer professionele centra in Nederland opzetten. Het eerste Dierenbeschermingscentrum opende op 12 april 2013 in Amersfoort zijn deuren. Dit centrum werd door Postcode Loterij gesponsord. Er zijn een operatiekamer en asiel in gehuisvest en ook een dierenarts. In dit centrum kunnen 3.400 dieren verblijven.

In het jaar 2013 werden 7.835 inspecties door inspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming verricht en vaak in intensieve samenwerking met de Dierenpolitie en ook met vrijwillige preventiemedewerkers. 70% van de meldingen betreffende verwaarlozing en mishandeling was gefundeerd en 69% meldingen had betrekking op gezelschapsdieren, 27% op landbouwhuisdieren.

De Dierenbescherming startte in oktober 2013 met een petitie tegen het afschieten van zwervkatten. Elk jaar worden in Nederland tussen de 8.000 en 13.500 verwilderde katten afgeschoten. Deze petitie was door 137.123 mensen ondertekend. Staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken bood de petitie in de Tweede Kamer aan en de meerderheid was tegen het afschieten van katten.

De Dierenbescherming organiseerde in het jaar 2013 een handtekeningenactie. Dankzij deze handtekeningenactie werd het verbod op afschot van wilde katten in Brabant van kracht. Dit verbod is al van toepassing in alle provincies.

Na het Dierenbeschermingscentrum in Amersfoort werd op 17 januari 2014 het Dierenbeschermingscentrum Limburg geopend. Dit centrum is het grootste en er kunnen jaarlijks ruim 5.000 dieren geholpen worden.

De eerste dierenambulance in Nederland die het Keurmerk Diervervoer van de Stichting Dierkeur ontving, was op 3 februari 2014 de dierenambulance van de regio OverGelder.

Dankzij het Beter Leven Keurmerk hebben veel dieren een beter leven. Concreet betekent dit: negen miljoen leghennen, één miljoen runderen/kalveren, zes miljoen varkens en 35 miljoen vleeskuikens.

De Dierenbescherming denkt dat onderwijs heel belangrijk is zo de scholenvoorlichters van de Dierenbescherming bereikten 15.000 scholieren met lessen over dieren en dierenwelzijn in 2014.

Een steeds groter aantal dieren hebben betere leefomstandigheden dankzij het Beter Leven Keurmerk. In vergelijking met het jaar 2014 is er sprake van een groei van zeventien procent in het jaar 2015 - 17 miljoen vleeskuikens, 1 miljoen leghennen, 2 miljoen varkens en 270.000 runderen en kalveren.

Veel dieren zoals honden en katten kunnen huisdieren zijn, maar sommige dieren niet. De Dierenbescherming wil een concreet aantal dieren tot huisdier benoemen. Sinds 1 februari 2014 is er een Huisdierenlijst voor zoogdieren in Nederland. Dit is een eerste stap naar minder huisdierenleed. De Dierenbescherming wil andere lijsten voor vogels en reptielen samenstellen.

Sinds 1 juli 2015 verkochten alle Nederlandse supermarkten alleen varkensvlees met één ster van het Beter Leven Keurmerk. Deze beslissing hielp bijna vier miljoen varkens uit de vee-industrie. De dieren hebben meer ruimte en mogen langer bij hun moeder blijven.

In de Amsterdamse Waterleidingduinen willen de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland 2400 damherten afschieten. De petitie tegen het afschieten

van damherten werd door ruim 17.000 mensen ondertekend. De petitie werd op 3 september 2015 aan de gemeente Amsterdam overhandigd.

De Dierenbescherming samen met andere dierenrechtenorganisatie, zoals Wilde Dieren de Tent Uit hebben jarenlang gestreden om het verbod op wilde dieren in het circus in werking te laten treden. Dat werd op 10 september 2015 bereikt.⁶

2.3 Partij voor de Dieren

2.3.1 Ontwikkeling en hoofddoelen

De Partij voor de Dieren (PvdD) werd op 28 oktober 2002 opgericht. Tot dat moment alle leidden regels en wetgeving tot minimale verbeteringen wat betreft de rechten van dieren en het dierenwelzijn. Politieke beloften op dit terrein werden niet nagekomen. De laatste druppel voor een groep dierenbeschermers was dat diervriendelijke maatregelen waren voor het eerste kabinet Balkenende geen belang hadden. Na dit alles ontstond deze nieuwe politieke partij.

Vanaf het begin werd de PvdD bekritiseerd, omdat het zich alleen op dierenwelzijn richt. De PvdD nam in hun eerste partijprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 22 januari 2003 op dat ook andere standpunten bijbehorende tot cultuur, verkeer, milieu, gezondheid en welzijn, onderwijs van belang zijn. Maar dierenrechten en dierenwelzijn werden volgens PvdD door de zittende partijen genegeerd en samen met milieu, natuur en andere soortgelijke thema's ondergeschikt was aan thema's als veiligheid, integratie en economie.

De PvdD werd binnen een paar jaar de belangrijkste dierenrechtenbeweging van Nederland. De PvdD heeft in totaal 50 volksvertegenwoordigers. De leden van de PvdD kunnen we in de Tweede Kamer, de Eerste Kamer, het Europees Parlement en ook in de Provinciale Staten met 18 Statenleden, in 12 gemeenteraadsfracties en in acht waterschappen met 15 leden in het algemeen bestuur vinden.

In aanvulling op de zorg over de rechten van dieren is de PvdD zeer milieuvriendelijk. Hier zijn enkele voorbeelden: ze gebruiken alleen FSC-gecertificeerd papier voor het drukwerk, de leden en medewerkers gebruiken het openbaar vervoer,

⁶Onswerk. *Dierenbescherming* [online]. [gecit. 2016-02-18]. <<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/ons-werk/resultaten/resultaten>>

ook voor internationale reizen. Tijdens grote bijeenkomsten is er alleen vegetarisch eten beschikbaar die dan gemaakt zijn van biologische producten.⁷

Het is ook belangrijk om de resultaten van de laatste verkiezingen van 15 maart 2017 te vermelden. Partij voor de Dieren heeft 5 zetels gewonnen en dat is een groot succes. In zijn programma had een aantal punten in verband met de dierenrechten. Bijvoorbeeld wil de PvdD de dierentuinen sluiten en dierproeven met primaten annuleren. Andere punt is het welzijn van de dieren in kinderboerderijen verbeteren, dankzij strengere wettelijke eisen. Het belangrijkste punt is de opname van de dierenrechten in de Grondwet.⁸

2.3.2 De grootste successen

Het eerste grote succes was dat op 22 november 2006 de PvdD met twee zetels in de Tweede Kamer werd gekozen. Deze politieke partij heeft niet alleen kleine doelen, maar ze denken aan dieren op de gehele planeet en aan haar bewoners. Belangrijke waarden voor de PvdD zijn respect voor alle mensen en dieren, stabiliteit en duurzaamheid met betrekking tot het klimaat, energie etc. en natuurlijk ook medelijden. Deze verschijnselen moeten samen worden aangepakt, omdat het klimaat, dierenwelzijn, energie en economie met elkaar samenhangen. Dus op hun politieke agenda kunnen we dierenrechten, natuur en milieu vinden. Ze proberen haar doelstellingen door middel van initiatieven, het aanvragen van debatten, voorstellen, stemmen over wetten te bereiken.⁹

De Partij voor de Dieren diende een motie in, die door de Tweede Kamer in 2016 werd gesteund. Deze motie geldt voor vaccinatieboekjes van puppies en tegen het bedrog met deze vaccinatieboekjes. De Partij voor de Dieren wil de invoer van zieke puppies uit Oost-Europa stoppen. Officiële identificatiedocumenten, zoals het dierenpaspoort, kunnen alleen door dierenartsen worden afgegeven. Ze moeten het paspoortnummer samen met het chipnummer registreren - tot nu toe was dat niet nodig.

⁷ Organisatie. *Partijvoordedieren* [online]. [gecit. 2016-10-30]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/successen>>

⁸ Actueel. *Kiesraad.nl* [online]. [gecit. 2017-04-16]. <<https://www.kiesraad.nl/actueel/nieuws/2017/03/20/officiële-uitslag-tweede-kamerverkiezing-15-maart-2017>>

⁹ Successen. *Partijvoordedieren* [online]. [gecit. 2016-10-30]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/successen>>

En dus kunnen ze niet de oorsprong van sommige dieren zien en ook niet of ze zijn ingeënt tegen hondsdelheid etc.¹⁰

Vanaf september 2016 zijn er geen evenementen meer met bont in Arnhem dankzij de Partij voor de Dieren. Dergelijke evenementen en feestdagen zoals het mode-evenement met promotie of verkoop van bont werden eerder gefinancierd. En vanaf nu zal het niet meer gefinancierd worden.¹¹

Een motie van Marianne Thieme (PvdD) en Rudmer Heerema (VVD) verbiedt de import van jachttrofeeën is door de Tweede Kamer in juli 2015 aangenomen. Het verbod is geldig vanaf 29. 4. 2016. Het is verboden om jachttrofeeën van meer dan 200 diersoorten te importeren. Enkele voorbeelden van dergelijke trofeeën zijn de leeuw, nijlpaard, witte neushoorn, olifant, ijsbeer, jachtluipaard.¹²

Een motie van Marianne Thieme die kalfjes tot een half jaar bij de moederkoe moeten blijven is in 2016 aangenomen. Tot op heden was het normaal dat kalfjes na de geboorte bij de moederkoe werden weggehaald. Het betekent veel stress voor de moeder en voor de kalfjes en leidt tot veel gezondheidproblemen of welzijnsproblemen. Marianne Thieme: “De landbouw zou natuurlijke processen moeten respecteren, ook in het geval van de melkveehouderij. Het welzijn van dieren zal moeten prevaleren boven marginale inkomensvoordelen van de industrie.”¹³

Andere belangrijke aangenomen motie is het steriliseren van verwilderde katten. Over deze kwestie kunnen we in het vorige hoofdstuk over de Dierenbescherming lezen. De vrijwilligers van de Dierenbescherming hebben alleen al in januari en februari in 2016 omstreeks honderd verwilderde katten gecastreerd of gesteriliseerd. Deze methode wordt in het Engels afgekort als TNR. Dat betekent trap, neuter and return. Het aantal wilde katten is door middel van deze methode niet toegenomen.¹⁴

¹⁰ *Partij voor de Dieren: Puppyfraude met vaccinatieboekjes niet langer mogelijk* [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/news/puppyfraude-met-vaccinatieboekjes-niet-langer-mogelijk>>

¹¹ *Partij voor de Dieren: Maatregelen tegen geluidsoverlast en geen evenementen met bont in Arnhem* [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://arnhem.partijvoordedieren.nl/news/maatregelen-tegen-geluidsoverlast-en-geen-evenementen-met-bont-in-arnhem>>

¹² *Partij voor de Dieren: Doorbraak: Nederland verbiedt import jachttrofeeën* [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/news/doorbraak-nederland-verbiedt-import-jachttrofeeën>>

¹³ *Partij voor de Dieren: Doorbraak: Kamer wil kalf bij koe* [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/news/doorbraak-kamer-wil-kalf-bij-koe>>

¹⁴ *Partij voor de Dieren: Partij voor de Dieren blij met verbod doden van verwilderde katten in Zuid-Holland* [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://zuidholland.partijvoordedieren.nl/news/partij-voor-de-dieren-blij-met-verbod-doden-van-verwilderde-katten-in-zuid-holland>>

Een nieuwe motie van Marianne Thieme gaat over het beëindigen van CO2-bedwelming bij varkens en is aangenomen in 2015. De varkens zijn meestal een halve minuut in doodstrijd. In de laatste momenten van zijn leven voelen de varkens nervositeit, paniek, stress en pijn. Deze gevoelens worden veroorzaakt door het narcotiseren met CO2 voorafgaand aan de slacht. Dat blijkt uit een onderzoek van Eyes on Animals. De motie helpt het stoppen van het lijden van varkens in Nederland.¹⁵

Een ander belangrijk succes is het verbod op wilde circusedieren deed zich voor in 2014 en geldt vanaf 15 september 2015. Dit was een grote doorbraak. Het is een beslissing die de mensen niet alleen de zorg over het welzijn van de dieren, maar ook respect voor het dier zelf moeten hebben.

Marianne Thieme: *“Dierenwelzijn is niet de enige afweging in onze omgang met dieren. Dieren moeten ook in hun waarde worden gelaten. Dat de regering nu nadrukkelijk het respect voor het dier mede als reden geeft voor een verbod op optredens met wilde dieren laat zien dat er een nieuwe mijlpaal is bereikt in het denken over dieren in de Nederlandse politiek. Daar zijn we bijzonder trots op en dit biedt nieuwe perspectieven voor het aanpakken van andere vormen van omstreden diergebruik.”*¹⁶

Het verbod geldt voor circussen en ook voor andere vormen van vermaak. Onder het verbod vallen tijgers, olifanten, giraffen en leeuwen, maar helaas niet lama's, alpaca's, dromedarissen en kamelen.¹⁷

2.4 Internationale organisaties

In de voorafgaande delen van deze scriptie werden alleen Nederlandse organisaties onderzocht. In het volgende deel zullen we ons richten op internationale organisaties die actief in Nederland zijn. Er bestaan veel organisaties en ik heb twee grootste gekozen.

¹⁵ Partij voor de Dieren: Kamer: stop met CO2-bedwelming varkens [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/news/kamer-stop-met-co2-bedwelming-varkens>>

¹⁶ Partij voor de Dieren: Doorbraak: vermaak geen rechtvaardiging voor dierenleed [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/news/doorbraak-vermaak-geen-rechtvaardiging-voor-dierenleed>>

¹⁷ Partij voor de Dieren: Doorbraak: vermaak geen rechtvaardiging voor dierenleed [online]. [gecit. 2017-02-03]. <<https://www.partijvoordedieren.nl/news/doorbraak-vermaak-geen-rechtvaardiging-voor-dierenleed>>

2.4.1 PETA

De afkorting PETA betekent People for the Ethical Treatment of Animals. PETA is een internationale non-profit organisatie, die in 1980 in de Verenigde Staten werd opgericht. Deze organisatie heeft tot doel de rechten van dieren te beschermen. Het is de grootste organisatie ter wereld die zich met dit onderwerp bezighoudt. Deze organisatie heeft meer dan 5 miljoen leden en aanhangers.

PETA Nederland bestaat sinds 1993 en het is een afdeling van genoemde PETA. De slogan van deze organisatie is: „ *Dieren zijn niet van ons om te eten, te dragen, te gebruiken voor experimenten, te gebruiken voor vermaak of te mishandelen op welke manier dan ook.*“¹⁸

De activiteiten van deze organisatie richt zich vooral op vier gebieden. Het eerste gebied is dierproeven (het gebruik van de dieren voor het testen van cosmetica, medicijnen etc.). Het tweede gebied is de veeindustrie. Het derde gebied is de bontindustrie. Meer dan 1 biljoen dieren worden ieder jaar in de wereldwijde leerindustrie geslacht. In Nederland gaat het vooral om koeien. Het laatste gebied zijn de dieren in de vermaaksindustrie.¹⁹

2.4.2 Het IFAW

The International Fund for Animal Welfare (IFAW) is een internationale organisatie die in 1969 in Canada en dan in 1981 in het Verenigd Koninkrijk werd opgericht. Deze organisatie is actief in meer dan 40 landen over de hele wereld en richt zich op verschillende soorten dieren bijvoorbeeld honden en katten, wilde dieren en vee, of het redden van dieren in de nasleep van rampen. Ze beloven ook dat mensen altijd effectieve oplossingen zullen zoeken. Zij willen dat dieren beter door mensen, de maatschappij, overheid en ook beleid worden beschermd. En dat over de hele wereld, overall moeten de dieren worden gerespecteerd.

Het IFAW is actief op internationaal, nationaal en lokaal niveau. Voor IFAW werken veel dierenartsen, wetenschappers, beleidskundigers, vrijwilligers, reddingswerkers, voorlichters en tot slot ook gespecialiseerd personeel. Iedereen wildieren helpen Ze hebben veel vestigingen in verschillende landen, waar ze gebruik maken van de daar aanwezige deskundigheid en specialismen. Deze organisatie is ook geïnteresseerd in de behoeften van mensen.²⁰

¹⁸ PETA Nederland: Over PETA [online]. [gecit. 2017-01-15]. <<http://www.peta.nl/over-peta/>>

¹⁹ PETA Nederland: Onze missie [online]. [gecit. 2017-01-15]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/>>

²⁰ Het IFAW [online]. [gecit. 2017-01-15]. <<http://www.ifaw.org/nederland/het-ifaw>>

2.5 Dierenrechtenextremisme

Dierenactivisten, dierenbeschermers hebben vaak geen toegang om invloed te verlaten op wetgevende macht en daarom kiezen ze vaak illegale manier om hoe voor de dierenrechten te vechten. Illegaal zal nooit iets goed betekenen, en het is niet anders met dit geval. Openlijk kunnen we een woord „extremisme“ gebruiken.

Met deze problematiek houdt zich Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AVID) bezig. Nota uit de jaar 2004 met het naam „Dierenrechtenactivisme in Nederland-Grenzen tussen vreedzaam en vlammend protest“ uitgebracht door Tweede Kamer en in 2007 gepubliceerde nota „Dierenrechtenactivisme in Nederland-Springplank voor Europa“ zijn gericht namelijk op de organisaties Respect voor Dieren (RvD) en Anti Dierproeven Coalitie (ADC) en zijn illegale acties en activiteiten. [Beide organisaties horen bij de Britse meest extremistische dierenrechten organisatie „Stop Huntingdon Animal Cruelty (SHAC).

In de nota van 2007 zijn alle belangrijkste ontwikkelingen en activiteiten in verband met dierenrechten extremisme beschreven aan de hand van de belangrijkste trends door AIVD waargenoemt.

In de publicatie *Dierenrechtenextremisme in Nederland* zijn belangrijkste veranderingen in volgende punten beschrijven:

- *„de verschuiving in definities*
- *de verwevenheid van dierenrechtenactivisme en dierenrechtenextremisme*
- *de fragmentatie van gelijktijdige groei van dierenrechtenactivisme en dierenrechtenextremisme*
- *de toename in het gebruik van geweld en als bedreigend ervaren actiemethoden*
- *het belang van de internationale dimensie*
- *het sterke veiligheidsbewustzijn van dierenrechtenextremisten*
- *de uitbreiding van de doelwitten waartegen dierenrechtenactivisten en dierenrechtenextremisten zich richten*“²¹

Naast de miljoenen Nederlanders die dierenrechten beschermen binnen de democratische spelregels, dus door middel van doneren aan de organisaties die

²¹ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. *Dierenrechten in Nederland*. Den Haag: Zijlstra Drukwerk B. V., Rijswijk, 2010, p. 3

dierenrechten vertegenwoordigen of bij stemmen voor de Partij voor de dieren, spreiden van voorlichting materiaal, demonstraties, maatschappelijke en politieke organisaties bestaat er in Nederland een kleine minderheid van extremistische dierenrechtenbeschermers. Zijn ideologie is gewoon dat mensen dezelfde rechten hebben als dieren en dat zal mooi en vriendelijk klinken, maar realiteit is anders. Vriendelijke ideologie maar extremistische acties en daden zoals bijv. het intimideren en bedreigen van personen die dierenrechten overtreden of het bevrijden van de dieren. Het stijgend aantal van organisaties en hun aantal leden brengt steeds meer dierenrechtenextremistische acties en daarom moet ook wet aangepast worden.

Onder het dierenrechtenactivisme begrijpen we groepen mensen die op buitenparlementaire wijze maar steeds binnen de wetgrenzen naar de verbetering van de dierenrechten streven. Met het term dierenrechtenextremisme wordt bedoeld groepen mensen die over de grenzen van de wet streven naar de verbetering van de dierenrechten door middel van illegale en gewelddadige acties.²²

²² Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. *Dierenrechten in Nederland*. Den Haag: Zijlstra Drukwerk B. V., Rijswijk, 2010, p. 3-4

3 Ontwikkeling van de Dierenrechten in Nederland

In dit hoofdstuk beschrijf ik de belangrijkste wetten in Nederland en in Europa op het gebied van de rechten van de dieren.

3.1 Nederlandse wetten en regels

Er bestaat een wet uit 1992 die alleen betrekking heeft op dieren en vooral op hun beveiliging en hun belangen. Deze wet wordt genoemd *Gezondheids- en welzijnswet voor dieren* (GWWD).¹ Deze wet is op het principe "nee, tenzij" gebaseerd. Dit principe betekent dat mensen niets meer kunnen doen, dan wat ze uitdrukkelijk door de wet wordt toegestaan. De GWWD geldt niet voor in het wild levende dieren, maar wel voor de productiedieren, hobbydieren, gezelschapsdieren en voor alle dieren die door mensen worden gehouden. Een deel uit de GWWD gaat over het verbod op het toebrengen van pijn aan dieren zonder een redelijk doel.²

Hieruit volgt dat we over het belang van de doelen, invloed van dierenwelzijn op de dieren en het bestaan van alternatieven zouden moeten nadenken.³

*"Het is verboden om zonder redelijk doel, of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen."*⁴

Als we ons richten op de frase "redelijk doel", moeten we beseffen dat de theorie anders is dan de praktijk kan zijn. Een ander belangrijk punt om dierenrechten vast te stellen is dat de dieren hun eigen natuurlijke gedrag hebben en die is voor elke diersoort anders. Goede leefomstandigheden worden vaak aan vijf principes getoetst, zgn. de "Vijf vrijheden". Deze vrijheden werden door de Britse Farm Animal Welfare Council in 1993 geschreven.⁵ We proberen deze vrijheden in een paar zinnen te beschrijven en

¹ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 15-16.

² VMBO - SECTORWERKSTUK: *Dieren hebben ook rechten* [online]. [gecit. 2017-01-21]. <<http://www.cmo.nl/sw/index.php/en/europese-unie/scholier/6-europa-en-de-dieren/extra-teksten/dierenrechten>>

³ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 16

⁴ Overheidsinformatie. Wetten.nl [online]. [gecit. 2016-10-27]. <<http://wetten.overheid.nl/BWBR0005662/2015-01-01>>

⁵ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 17.

uit te leggen. De dieren moeten elke dag toegang tot water en eten hebben, zodat ze nooit dorst of honger zullen hebben. Ze moeten een aangename en een geschikte leefomgeving hebben. Mensen moeten aan de gezondheid van de dieren denken. Een snelle diagnose is bijvoorbeeld belangrijk om grotere problemen te voorkomen. Niet alleen de fysieke gezondheid is belangrijk, maar ook de mentale. De dieren moeten geen stress en angst hebben. Dit laatste punt en misschien ook wel het belangrijkste is dat dieren hun normale gedrag moeten kunnen vertonen, bijvoorbeeld het gezelschap van een soortgenoot, voortplanting, genoeg ruimte en goede faciliteiten. Maar deze vrijheden bestaan niet voor bijvoorbeeld verwilderde katten.⁶

In de welzijnswet kunnen we de strafbaarheid van het mishandelen van de dieren vinden. Er wordt niet veel over het passief mishandelen gezegd. Bij dit soort mishandelen denken we bijvoorbeeld aan de uiterste beperking van bewegingsvrijheid van de dieren. Dat is niet helaas door de wet geregeld. Zo kunnen we over de vraag of dieren lijden alleen nadenken. Als we toegeven dat het zo is, dan het leidt tot de gedachte dat dieren net als mensen lijden. En dit leidt nog niet tot dierenrechten en wetten, maar alleen tot mededogen. In de Tabel 2 vinden we samengevat concepten.⁷

Tabel 2

	Heeft niets te maken met welzijn	Heeft te maken met welzijn
Heeft niets te maken met dierenrechten	Intrinsieke waarde, aaibaarheid, eetbaarheid, dierenliefde, schoonheid, intelligentie, instinct, geheugen, natuurbescherming	Emoties van dieren, pijn kunnen voelen, verveling, stress, coping-gedrag (aanvallen, vermijden, vluchten)
Heeft te maken met dierenrechten	Respect, gelijkheid, belangen (bijv. voortplanting)	Vrijheid, natuurlijk gedrag, kwaliteit van leven

⁶ Vijf vrijheden. Dierenwelzijnsweb.nl [online]. [gecit. 2016-10-27]. <<http://www.dierenwelzijnsweb.nl/nl/dierenwelzijnsweb/dierenwelzijn/vijf-vrijheden.htm>>

⁷ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 19.

Recht op vrijheid is een belangrijk en nuttig uitgangspunt voor de rechten van mensen en ook voor die van dieren. Belangrijk is dat vrijheid zijn betekenis in een context krijgt. Elke situatie moet verklaard worden om te begrijpen wat voor mensen vrijheid werkelijk is. We moeten grenzen stellen, die het begin en het eind van de vrijheid in de praktijk definiëren. De vrijheid is niet het enige in de strijd om de rechten, maar ook bijvoorbeeld stress, dorst, honger of fysieke grenzen zoals hekken.⁸

Het belangrijkste voor dieren is het recht op vrijheid en dat betekent de mogelijkheid tot het vertonen van natuurlijk gedrag, dus voor het natuurlijke leven. Nauw verwant aan het recht op vrijheid is het recht op lichamelijke integriteit. Dat bevat bijvoorbeeld genetische manipulatie en selectie of het verbod op abnormaal lichamelijke ingrepen zoals het couperen van de staart of de oren. Maar ook euthanasie en abortus in de gevallen waar sprake is van onuitstaanbaar lijden, separate huisvesting van huisdieren voor geboortebeperking en ook sterilisatie en castratie, omheining van grasland en snelwegen.

We moeten nadenken over waar de grens van vrijheid van dieren ligt. Kunnen we dieren als huisdieren houden? Voor sommigen is het normaal, maar voor sommigen is het een overschrijding van de grenzen van de vrijheid van dieren. Het concept vrijheid is goed voor iedereen. En ook voor huisdierhouders, want het zal bepalen hoe we voor dieren moeten zorgen en ze behouden. In verband hiermee is een andere belangrijk pluspunt - de directe controleerbaarheid.

Als de concrete omstandigheden worden vastgesteld die de vrijheid van dieren beperken, kan die beperking van vrijheid onmiddellijk bepaald worden. Daarentegen kunnen we bij bijvoorbeeld welzijn de conclusies uitsluitend alleen op basis van langdurig onderzoek trekken.⁹

Er is een dilemma over slachtvee. Deze dieren zijn eigenlijk uitsluitend gefokt voor het gebruik door de mens. Alleen vegetariërs en veganisten kunnen dit dilemma voorkomen.¹⁰ Maar iedereen dat vlees eet zou moeten nadenken over waar het vlees vandaan komt en hoe het dier werd behandeld en gedood voor het vlees of gehouden voor de melk, eieren en ga zo maar door. De landbouwhuisdieren die voor de slacht worden gehouden of bijvoorbeeld vissen, kunnen goede en natuurlijke leefomstandigheden hebben. Ze hebben ook recht op een pijnloze en snelle dood.

⁸ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 20.

⁹ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 21.

¹⁰ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 22.

Vrijheid is een grondrecht, maar toch hebben we de neiging om het te negeren. Het negeren van de fundamentele rechten is immoreel en daarom is het slecht. Voor de rechten van dieren is het niet belangrijk hoe dieren zelf hun vrijheid invullen omdat dieren ons niets over hun concept van vrijheid kunnen vertellen.¹¹ Allereerst moeten we uitleggen wat dat grondrecht is. Onder de term grondrecht bedoelen we de fundamentele basis voor alle wetten en rechten. Het is de basis van de democratische maatschappij en de waarden van een rechtsstaat.¹²

Vrijheid is belangrijk op vele niveaus en gebieden. Het eerste is de grondwet. Een van de onze grondrechten is gelijkheid en in één sectie werd de vrijheid besproken. Deze grondrechten zijn heel belangrijk en het is nodig om deze grondrechten in de wet vast te leggen. Het andere niveau is religie, daarbij is de vrijheid ook een belangrijk thema. Dit thema is door gelovigen anders uitgelegd. Ten derde spreken we over de gezondheid. Vrijheid en gezondheid zijn nauwe verwant. Samen met begrip, ontspanning, zekerheid en ook creativiteit bepalen ze de kwaliteit van ons leven. Deze kwaliteit is bepaald op maatschappelijk, biologisch en verstandelijke niveaus. We weten niet of alle dieren en diersoorten uit de vrije natuur blij en tevreden zijn, maar we weten dat alle dieren die niet vrij zijn, proberen om met alle mogelijke middelen vrij te worden. Het gemis aan vrijheid resulteert vaak in afwijkend gedrag. Dit afwijkende gedrag heeft een slechte invloed niet alleen op de geestelijke gezondheid, maar ook op fysieke gezondheid van de dieren.¹³

In de natuur is er natuurlijk voor alle diersoorten en alle dieren vrijheid. Alleen mensen verdedigen dieren in hun natuurlijke vrijheid. Uitzonderingen zijn alleen gevallen wanneer dieren andere dieren eten. En ten slotte natuurlijk onze gevoelens die ons vertellen dat het gebrek aan vrijheid niet alleen slecht is voor mensen, maar ook natuurlijk voor dieren.¹⁴

3.2 Europese wetten en regels

Het heeft lang geduurd voordat de Europese Unie begon met de kwestie van de rechten van dieren aan te pakken. Nederland was het eerste land in Europa dat de rechten van dieren en dierenwelzijn geïnteresseerd was. Mishandeling van een dier

¹¹ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 23.

¹² De Grondwet - Grondrechten. *Wetenschap.infonu* [online]. [gecit. 2016-10-28]. <<http://wetenschap.infonu.nl/recht-en-wet/10667-de-grondwet-grondrechten.html>>

¹³ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 24.

¹⁴ STOOP, B. Vrijheid als grondrecht voor dieren. Brave New Books, 2013, p. 25.

werd strafbaar in het Wetboek van Strafrecht en is de eerste wet in Nederland die dieren bescherming biedt. Dat dieren wezens met gevoel zijn en ook beschermd moeten worden is door de Europese Unie erkend in 1991.¹⁵

De Europese regelgeving is van de(bovenvermelde) Nederlandse GWWD afgeleid. Het volgende hoofdstuk presenteert een aantal belangrijke wetten en verschuivingen in de bescherming van de rechten van dieren in de jaren 1880-2013 in Europa.¹⁶

Enkele zoogdieren en vogelsoorten hebben in 1880 officieel bescherming gekregen. Dierenmishandeling is vanaf 1886 een misdrijf. Datzelfde jaar kwam er een nieuw artikel in het Wetboek van Strafrecht door middel waarvan alle dieren door de wet werden beschermd.

De nieuwe Vogelwet werd in 1912 vastgelegd. Sommige vogelsoorten mochten geschoten worden, maar er waren uitzonderingen - zwaan, gans, pluimvee, kwartel, partijs, etc.

Door de Europese Cosmetics Richtlijn van 1976 verminderen de dierproeven. Deze Wet werd ingevoerd om dieren tegen dierproeven te beschermen. De erkenning van de eigen waarde van de dieren werd in de Nota Rijksoverheid in 1981 dierenbescherming beschreven. Het Europees importverbod op huiden van jonge zeehonden werd in 1982 door het Europees Parlement aangenomen.

De Europese Unie verbood in 1991 het vangen van de dieren met wildklemmen en enige tijd later verbood het ook de import van bont van dieren die met wildklemmen gevangen werden.

In 1997 erkende de Europese Unie officieel dieren als wezens met gevoel. De inwoners en de instellingen van de EU moeten sindsdien het welzijn van dieren op het gebied van de landbouw, de visserij en het wetenschap garanderen.

In 2001 werd het couperen van staarten en oren bij de honden (ook bij dobermans, terriërs en bouviers, hoewel het bij deze honden als mooi werd beschouwd) en paarden verboden.

In de Flora- en faunawet kunnen we het aantal vrij bejaagbare dieren vinden. Het aantal was verminderd van 29 naar vijf –een wilde eend, een houtduif, een fazant, een

¹⁵ Onswerk. *Dierenbescherming* [online]. [gecit. 2016-02-18]. <<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/ons-werk/resultaten/resultaten>>

¹⁶ VMBO - SECTORWERKSTUK: *Dieren hebben ook rechten* [online]. [gecit. 2017-01-21]. <<http://www.cmo.nl/sw/index.php/en/europese-unie/scholier/6-europa-en-de-dieren/extra-teksten/dierenrechten>>

haas en een konijn. In deze wet kunnen we ook het verbod op de drijfjacht vinden die in 2002 van kracht werd.

Het jaar 2003 was heel belangrijk voor mensapen (zoals gorilla's, orang-oetans en chimpansees), omdat het verbod op het doen van dierproeven op mensapen vanaf 2003 geldig is.

In 2004 werd het huisvesten van kalfjes in krappe boxen (kalverkist) verboden in Nederland en in 2007 werd dit verbod in de hele Europese Unie van kracht.

Een groot probleem vormen de transporten van levend slachtvee. De dieren hebben gebrek aan eten, drinken en rust en ze zitten in slecht geventileerde en donkere ruimten. Daardoor lijden de dieren veel en in veel gevallen sterven ze. De Europese Unie stopte in 2005 de subsidie voor de export van levend slachtvee.

Na het verbod op het couperen van staarten en oren bij honden en paarden, kwam vanaf 1 januari 2008 het verbod op het couperen van schapenstaarten.

In november 2008 was de import, export en verkoop van honden- en kattenbont in de Europese Unie wettelijk verboden.

In 1993 werd de Regeling Agressieve Dieren (RAD) ontwikkeld. Dit betekende dat alle pitbulls in Nederland gecastreerd of gesteriliseerd moesten worden en alleen gemuilkorfd in het openbaar mogen. Ook werd het verboden om een pitbull terriër hond te houden. Dat betekende dat de pitbull zou uitsterven en veel van hen eindigden in opvangcentra. Na een paar werd in 2009 onder druk van de Dierenbescherming de 'Pitbullregeling' ingetrokken.

In Nederland trad het verbod op dierproeven voor cosmetische doeleinden in 1997 in werking, daarna volgde in 2009 in de hele Europese Unie het handelsverbod op cosmetica dat op dieren is getest.

Zeehonden worden voor verschillende doeleinden op een gruwelijke manier gedood, maar daaraan kwam een einde toen de Europese Unie deze kwetsbare dieren beschermde door vanaf 2009 de import van producten van de zeehondenjacht te verbieden.

In 2010 trad het verbod op seks en pornografie met dieren in wel tachtig landen in werking.

Vanaf 1 januari 2013 mogen zeugen niet voor langere tijd in een scheiden zeugenbox opgesloten worden, maar in de hele Europese Unie moeten alle zeugen samen in een zeugenbox leven. Er zijn uitzonderingen, zodat zeugen voor een paar dagen in een individuele box mogen zijn, zoals in het kraamhok en rond insemineren/het dekken.

Een verbod op het testen van cosmetica op dieren was in Nederland sinds 1997 van kracht en sinds 2004 voor de hele Europese Unie. Maar helaas waren er geen alternatieve methoden voor bepaalde ingrediënten. Daarom werden er nog wel een drietal tests ontwikkeld. In maart 2013 werd de verkoop van cosmetica met ingrediënten die op dieren zijn getest, in de hele Europese Unie verboden.¹⁷

¹⁷ Onswerk. *Dierenbescherming* [online]. [gecit. 2016-02-18]. <<https://www.dierenbescherming.nl/wat-wij-doen/ons-werk/resultaten/resultaten>>

4 Verschillende diersoorten en dierenrechten

In dit hoofdstuk worden verschillende diersoorten in verband met het geldige dierenrecht beschreven.

4.1 Productiedieren

De groep agroproductiedieren bestaat in Nederland uit 96,7 miljoen kippen (leghennen en slachtkuikens), 12 miljoen varkens (vleesvarkens, fokzeugen), 5 miljoen nertsen, 3,9 miljoen runderen (melkvee, vleeskalveren en vleesvee), 1,2 miljoen schapen, 1 miljoen eenden, 900.000 kalkoenen, 350.000 geiten, 300.000 konijnen, 8000 ton kweekvis.¹

Tegenwoordig zijn er verschillende moderne fokmethoden die een hoge productie melk, eieren, vlees en wol garanderen. Deze fokmethoden hebben natuurlijk voor- en nadelen. Bijvoorbeeld het gevolg van de specifieke gespierdheid bij vleesrunderen is dat 80 procent van de eerste kalveren via een keizersnede worden geboren. De kalveren zijn te groot voor een natuurlijke geboorte. En dat is niet natuurlijk en goed voor de koeien.²

Meer dan 536 miljoen koeien, schapen, kippen, varkens en geiten worden in Nederland ieder jaar gedood. Deze dieren zijn voor vlees, eieren en zuivel gefokt meestal in zulke kleine kooien dat de dieren nauwelijks kunnen bewegen. De dieren lijden sterk en krijgen antibiotica en pesticiden in hun voedsel dat gewichtstoename veroorzaakt.³ Voor alle voor hun vlees gefokt dieren is het leven alleen lijden. Vrouwtjes krijgen kunstmatige inseminatie en hun baby's worden van heenweggenomen. Kippen worden vetgemest en worden als ze het hoogste gewicht geslacht. Vaak leven kippen in grote raamloze hallen met meer dan 30.000 andere kippen, daarom hebben ze vaak ernstige gezondheidsproblemen. Runderen leven meestal veertien jaar, maar in Nederland worden gedood als ze 2 jaar oud zijn - in vleesrunderensector. Veel runderen hebben problemen met hun ademhaling, omdat ze de verstikkende chemicaliën van hun mest in de overvolle stallen moeten in ademen.

¹ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 16.

² ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 25.

³ PETA Nederland: Voedsel [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/>>

Zelfs dieren die een deel van de dag op de weide staan, hebben hetzelfde probleem.⁴ De koeien zijn voor de melk gefokt. Nederlandse koeien produceren veel meer melk dan natuurlijk is, zelfs tot drie keer meer melk. Het veroorzaakt bijvoorbeeld uierontsteking die zeer pijnlijk is. Deze koeien van de zuivelindustrie staan vaak op betonnen vloeren en wanneer ze uitgeput zijn en niet genoeg melk meer produceren, sturen mensen de koeien naar het slachthuis. Ook andere dieren hebben dezelfde voorwaarden en gezondheidsproblemen, bijvoorbeeld schapen en geiten, die voor de zuivelindustrie worden gefokt. In Europa is er in het algemeen zeer weinig vraag naar geitenvlees. Maar in Zuid-Europa is geitenlamsvlees een traditionele delicatessen. Daarom worden de meeste mannelijke geitjes verstuurd naar Zuid-Europa. Een groot aantal geiten en schapen kunnen niet naar buiten en worden aangesloten op melkmachines. Dan raken ze in dezelfde situatie als koeien - uierontsteking etc.⁵

Feiten

- De mensen zouden over hun gebruik van zuivelproducten meer moeten nadenken. Tenminste waarom mensen de enige species zijn die de melk van andere soorten drinken.
- De meeste koeien in de zuivelindustrie of veeindustrie leven slechts 4 of 5 jaar, maar koeien kunnen 25 jaar oud worden.
- De zuivelindustrie en vleesindustrie hebben een gigantische impact op het milieu. Het gaat niet alleen om dierenleed. Van alle uitstoot van broeikasgassen in de hele wereld draagt deze industries voor vier procent toe bij.
- De koeien moeten van kalveren bevallen als ze voor de melk worden gefokt. De mannelijke kalveren worden vaak voor kalfsvlees gebruikt.⁶

Volgens veel wetenschappers zijn kippen slimmer dan andere dieren, zoals honden en katten. Sommige van deze intelligente dieren worden gedwongen om in overvolle hallen of kooien te leven waar ze niet genoeg ruimte hebben. Ze komen niet in de frisse lucht en hebben zelfs afgeknipte vleugels. Als ze te oud of niet sterk genoeg zijn, worden ze gedood. Dit alles gebeurt omdat mensen de eieren willen eten.

⁴ PETA Nederland: Dieren gedood voor vlees [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/dieren-gedood-voor-vlees/>>

⁵ PETA Nederland: Dieren gefokt voor melk [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/dieren-gefokt-voor-melk/>>

⁶ PETA Nederland: Dieren gefokt voor melk [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/dieren-gefokt-voor-melk/>>

‘Verrijkte kooi’ of ‘koloniehuisvestiging’, dit is de naam voor legbatterij-achtige kooien. Deze kooien zijn zo groot zoals een A4-tje. Gelukkig mogen deze kooien sinds 2008 niet meer worden gebouwd, maar helaas als bedrijven deze kooien al gebruiken, kunnen ze dat doen tot 2021. Het trieste leven van kippen kan worden samengevat in een paar zinnen. De kippen hebben last van stress en zijn depressief en doen elkaar hun hele leven pijn. Wanneer ze een paar dagen oud zijn, worden de snavels door de boeren op een pijnlijke manier verwijderd, zodat ze elkaar geen kwaad meer kunnen doen. Veel voorkomende ziektes bij de kippen zijn osteoporose of gebroken botten. Veertig miljoen haantjes, die alleen een dag leven, worden elke jaar in Nederland gedood. De meeste mensen denken dat het fokken van kippen voor eieren goed is, omdat de kippen niet voor het vlees worden gedood. Dit is niet waar. Vijftig procent van de pasgeboren kuikens zijn haantjes. En de haantjes kunnen geen eieren leggen en worden daarom onmiddellijk gedood. Er zijn twee manieren om ze te doden - dood door koolzuurgas of levend in de vleesmolen gegooid worden. Als de vrouwelijke kippen zijn geboren, worden ze niet meteen gedood. Ze moeten ongeveer twee jaar intensief eieren leggen.⁷

Als mensen niet nadenken over de gezondheid van dieren, moeten ze op zijn minst aan hun eigen gezondheid denken. 37.000 mensen lopen elke jaar in Nederland salmonella op en de eieren bevatten veel cholesterol.⁸

Vissen zijn dieren die volledig verschillend zijn van zoogdieren. Ze hebben bijvoorbeeld geen longen, maar kieuwen. Hoewel er enkele verschillen zijn, hebben mensen met dieren verschillende elementen gemeen. Vissen en andere zeedieren hebben ook verschillende persoonlijkheden en vaak leven ze in complexe sociale groepen. Maar het belangrijkste is dat ze pijn kunnen voelen en ze hebben zenuwstelsels. De vissers snijden levende vissen open en ze sterven veel langzaam. Het aantal gedode vissen en andere zeedieren is elk jaar meer dan een miljard.⁹

De regels voor alle productiedieren kunnen we bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland vinden.¹⁰

⁷ PETA Nederland: Legkippen: moeders, geen machines [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/legkippen-moeders-geen-machines/>>

⁸ PETA Nederland: Legkippen: moeders, geen machines [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/legkippen-moeders-geen-machines/>>

⁹ PETA Nederland: Vissen en andere zeedieren [online]. [gecit. 2017-01-30]. <<http://www.peta.nl/onze-missie/voedsel/vissen-en-andere-zeedieren/>>

¹⁰ Onderwerpen. *Rvo.nl* [online]. [gecit. 2017-04-20]. <<http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/dieren/dierenwelzijn/welzijnseisen-voor-dieren>>

4.2 Proefdieren

Muizen, ratten, apen, geiten en kikkers zijn de meest gebruikelijke proefdieren in Nederland. In Nederland zijn de strenge regels van de Wet op de dierproeven van kracht. In deze sector is de Dierexperimentencommissie heel belangrijk. De Dierexperimentencommissie heeft minimaal zeven leden die deskundigheid in dierproeven, proefdieren en hun bescherming, keuzemogelijkheden en ethische onderzoeken hebben. Deze commissie moet de onderzoeksplannen van de instellingen toetsen die dierproeven willen doen. De Commissie is in het doel van de proef, de manier van de plaatsing en het welzijn van de proefdieren geïnteresseerd. De dierproeven zijn belangrijk voor de ontwikkeling van nieuwe medicijnen, daarom zorgt de Dierexperimentencommissie voor naleving van de regels. Dierproeven voor cosmetica zijn in Nederland verboden.¹¹

4.3 Hobbydieren

Koeien, varkens en kippen zijn niet allen agroproductiedieren, maar ook hobbydieren. Deze dieren hebben vaak een beter leven dan dieren in de vleesindustrie. Ze hebben meer ruimte en een beter welzijn. De eigenaars moeten ook een oogje in het zeil houden op de keuze van het voer en de behoeftes van de dieren.¹²

De meest bekende gezelschapsdieren in Nederland zijn katten (3,3 miljoen), honden (1,8 miljoen), konijnen (980.000) en knaagdieren (800.000). Elke dier heeft andere behoeftes en de problemen met gezelschapsdieren zijn bijvoorbeeld dat de eigenaars geen correcte informatie hebben over het verzorgen, voederen en dergelijke hebben. Soms willen of kunnen mensen niet betalen wanneer een dier ziek is.¹³ Er bestaan regels voor huisvesting en verzorging voor alle gehouden dieren. Deze regels kunnen we in *het Besluit houders van dieren*¹⁴ vinden.

Een andere groep dieren zijn dieren voor sport en recreatie. Deze groep bestaat bijvoorbeeld uit honden en paarden. 450 duizend paarden worden voor de springsport of

¹¹ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 18.

¹² ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 18-19.

¹³ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 18.

¹⁴ Overheidsinformatie. *Verheid.nl* [online]. [gecit. 2017-04-20]. <<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2014-210.html>>

dressuur in Nederland gefokt. Andere paarden zijn voor de bereden politie bestemd. Deze paarden krijgen een intensieve training in hoe zich te gedragen hebben in noodsituaties. Deze trainingen zijn het onderwerp van vele discussies over trainingsmethodes die tegenwoordig veel beter dan vroeger zijn. Maar bijvoorbeeld individuele boxen voor paarden kunnen abnormaal gedrag zoals het schommelen met hoofd en romp veroorzaken. Het is natuurlijk voor een paard om in een kudde te leven, paarden zijn geen individualistische dieren. Wanneer paarden in de kudde zijn, vertonen ze minder abnormaal gedrag. Als ze in boxen staan, moeten ze tenminste andere paarden kunnen zien, ruiken en horen.

Honden worden soms voor de sport getraind. Het is niet goed wanneer trainers het elektrische halsbanden gebruiken. De training met positieve beloningen is veel beter voor de honden. En gelukkig voor honden wordt deze methode tegenwoordig vaker gebruikt. De honden zijn niet alleen voor de sport getraind, maar ook als drugshonden, hulphonden, politiehonden en ten slotte als blindengeleidehonden.¹⁵

4.4 Dieren voor natuurbeheer

Een natuurlijke wijze van leven is goed voor alle dieren. Natuurlijke wijze betekent bijvoorbeeld dat dieren zoals geiten, schapen, koeien en paarden vrij kunnen grazen en rondlopen. Dit thema staat in verband met de vraag of mensen voor deze dieren tijdens harde winters moeten zorgen, bijv. door ze bij te voeren. Dit betekent dat meer dieren de winter overleven dan dieren die geen extra verzorging krijgen. Het gevolg is dat mensen te maken krijgen met overbevolking van deze dieren. Een alternatieve manier om het aantal dieren niet te veel laten groeien is het doodschieten van ziekte en verzwakte dieren vóór de winter.¹⁶

4.5 Circus- en dierentuindieren

De dieren in circussen en dierentuinen zijn onderwerp van langdurige discussie. Op het gehele gebied van gedomesticeerde tot wilde dieren nemen deze dieren op het gebied van dierenwelzijn een bijzonder plaats in. De laatste tien jaar is het leven van dierentuindieren sterk verbeterd. De dieren hebben een meer natuurlijk leefmilieu en meer ruimte, ook er is meer aandacht aan een betere behuizing besteed. Toch zijn er nog

¹⁵ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 19.

¹⁶ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 19-20

altijd veel tegenstanders, omdat de dieren door hun beperkte leefmilieu het veel slechter hebben dan gedomesticeerde dieren. De dieren in circussen vervelen zich minder dan dieren in dierentuinen, omdat ze regelmatig oefenen en optreden.¹⁷ Het tekort aan respect kunnen we duidelijk in bijvoorbeeld het circus zien.¹⁸

De tegenstanders zeggen dat de leefruimte van dieren meestal veel beperkter is. Bijvoorbeeld olifanten hebben een heel ander natuurlijk leefwelzijn dan dat ze in het circus hebben. Een andere vraag is de manier van training door middel van straffen. Voor dieren en hun welzijn is training met vergeldingsmethodes veel beter.¹⁹

Sinds 15 september 2015 geldt het verbod van het gebruik van wilde zoogdieren in circussen.²⁰

¹⁷ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 20.

¹⁸ STOOP, B. *Vrijheid als grondrecht voor dieren*. Brave New Books, 2013, p. 16.

¹⁹ ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011, p. 20.

²⁰ Dierenwelzijn. *Rijksoverheid.nl* [online]. [gecit. 2017-04-20]. <<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/dierenwelzijn/inhoud/dierenwelzijn-in-circus>>

5 Dierenrechten in Tsjechië

Dieren beschouwen worden in Tsjechië als objecten, wat betekent dat de bescherming van hun rechten volledig afhankelijk is van het gedrag van mensen, namelijk van niet- gouvernementele organisaties als fokkers, eigenaars, enz. De dierenrechten zijn niet in Tsjechië in de Grondwet zoals in Nederland.

De wetgeving van de directe dierenbescherming betreffende mishandeling is gebaseerd op verbodsbepalingen en sancties. Deze wetgeving betreft dierenmishandeling of gedrag dat direct aan mishandeling gerelateerd is. Onder de term indirecte bescherming begrijpen we namelijk de regels van ons gedrag in verband met dieren. Deze regels zijn in de wetgeving opgenomen en veranderen de positie van dieren van object naar een levend wezen. Deze gedragsregels stellen ook de juridische gevolgen bij de overschrijding ervan vast.

Het is belangrijk om op te merken dat bepaalde wetten over natuurbescherming, vissen, jagen en dierentuinen een specifieke positie en functie bezitten.¹

5.1 Geschiedenis

Eeuwenlang bestond de dierenbescherming alleen uit menselijk medelijden met dieren, maar ook uit zeden en gewoonten. Het beschermen van dieren werd dus alleen door publieke druk afgedwongen. In de periode van de 15e eeuw tot de 19e eeuw waren er alleen wettelijke bepalingen voor een paar sectoren. Namelijk wettelijke bepalingen die het jagen behandelde (dierenbescherming, straffen voor stroperij), eigendomsrechten en schadecompensatie, regels voor de veeteelt, bescherming tegen door dieren overdraagbare ziektes (bijv. hondsdolheid), marktorganisatie (bijv. veemarkten).²

In het volgende deel wordt de ontwikkeling van de wetten in van de huidige Tsjechische Republiek sinds 1885 beschreven met betrekking tot de bescherming van dieren. Om de Tsjechische wetgeving met het Nederland te kunnen vergelijken, moeten we de ontwikkeling van de dierenrechten en belangrijkste veranderingen en successen beschrijven.

Op 17 juli 1885 werd het weetsdecreet over vivisectie uitgegeven. Deze wetgeving heeft voor de eerste keer alle dierproeven binnen ons land gereguleerd. Het

¹ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 270.

² MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 272.

doel van deze wetgeving was om het misbruik van dieren voor onderzoek te stoppen. Een ander belangrijke punt ervan, hield zich met een buitensporig gebruik van dieren bezig.³

In 1899 in Silezië, 1901 in Moravië en in 1902 in Bohemen werden wetten vastgesteld die onder andere de regels voor frequente menselijke activiteiten met dieren bevatten, maar vooral verboden gedragingen bevatten. Daardoor wordt dierenmishandeling in het algemeen als verboden verklaard en wordt mishandeling gespecificeerd door verschillende voorbeelden ervan te vermelden.

Bijvoorbeeld het verbod op het gebruik van zieke, gewonde, hinkende of vermoeide dieren voor het vervoeren van zware ladingen. Bijvoorbeeld bij het hoeden van vee is het strikt verboden om dieren stevig aan elkaar vast te binden of bijtende honden te gebruiken. Voor het transporteren van dieren geldt de plicht dat dieren genoeg water, voedsel en beddengoed moeten hebben en kunnen niet vastgebonden zijn. Volgens deze wetgeving zijn de buitensporige straffen voor dieren verboden (een dier tot bloedend toe slaan is verboden). Oude, zieke of zwangere dieren mogen niet werken.⁴

Op 27 maart 1939 werd een overheidsverordening over de bescherming van dieren tegen mishandeling uitgevaardigd. Deze verordening gold voor alle diersoorten en gold voor zowel fysieke als voor psychische pijn. Volgens deze verordening beschouwen we dierenmishandeling in gevallen wanneer de pijn en lijden van een dier veroorzaakt wordt zonder rationele en legitieme reden. Verwaarlozing op het gebied van voedsel en drinken of de zuiverheid van de leefomgeving van een dier werd ook als een vorm van mishandeling beschouwd. In de periode tussen 1948 en 1992 was het belangrijk om de productiviteit van landbouwbedrijfdieren te verhogen en de kwestie van dierenmishandeling raakte op de achtergrond. De volgende wetten zijn er bijvoorbeeld mee verbonden: wetgeving voor de verbetering van dierlijke productie en reorganisatie van veterinaire diensten.

Pas in het jaar 1980 werd één richtlijn uitgegeven die probeerde de basisuitgangspunten voor de verdere ontwikkeling van voorwaarden voor dierenbescherming en dierenverzorging af te dwingen. Deze richtlijn heeft tot een latere uitgave van de nieuwe wet over veterinaire zorg geleid.⁵

In het jaar 1987 werd een artikel (een verbod) van dierenmishandeling toegevoegd aan de nieuwe veterinaire wet. Wat men onder de term „mishandeling“

³ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 289.

⁴ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 286-287.

⁵ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 292-294.

moet begrijpen werd niet precies vastgesteld. Daardoor werd deze wetgeving niet toegepast en maakte het geen deel uit van het algemene juridische bewustzijn.

Consequent gerechtelijke vervolging van dierenmishandeling begon na het jaar 1989.⁶

Dierenmishandeling als een misdaad verscheen in de Tsjechische wetten pas vanaf 1. 1. 1992. Tot die tijd was strafrechtelijke vervolging alleen mogelijk op basis van de wet op een strafrechtelijke daad van beschadiging of vernieling volgens §257 van het Wetboek van Strafrecht en milieurisico's §181a en 181b van het Wetboek van Strafrecht. Met het volgende wetsvoorstel werd geprobeerd om de Tsjechische maatschappij in de kwestie van dierenmishandeling op het Europese niveau te brengen. Dit wetsvoorstel leek op soortgelijke wetten in Duitsland, Zwitserland en Zweden. Aan het einde van de 20^e eeuw is de positie van dieren en het uitzicht op verbetering veranderd. Dieren zijn niet meer alleen een nuttig productiemiddel maar ze zijn vooral levende wezen. Voor de eerste keer werden bepaalde regels voor fokkerijen vastgesteld. Het doel van deze regels was om de hogere standaard en betere leefomstandigheden te verzekeren. Dit moment beschouwen we als een mijlpaal op het gebied van landbouwbedrijven.

Op 15 april 1992 werd de wet n.262/1992 Sb. voor de bescherming van dieren tegen mishandeling goedgekeurd. Deze wet bevatte onder andere een verbod op dierenmishandeling, promotie van dierenmishandeling en het doden van een dier zonder reden. Ook werd gedefinieerd welke activiteiten als mishandeling beschouwd worden. Daarna volgden manieren waarop de bescherming van wilde dieren en regels voor dierteelt, dus regels voor huisdieren en voor de fokkerijen, geregeld konden worden. Het laatste punt was de verduidelijking van de competenties van de autoriteiten van de dierenbescherming en het reguleren van dierproeven.

Interessant is dat deze wet herhaaldelijk werd herzien tot het jaar 2013. De meeste veranderingen waren niet ingrijpend. De sectie over proefdieren bleef twaalf jaar onveranderd. Daarna volgden meerdere vernieuwingen. Bijvoorbeeld de zogenaamde „euronovela“ heeft grote en fundamentele wijzigingen in de wet tot stand meegebracht. Deze weetswijzing is vanaf 1. 3. 2004 van toepassing en heeft het deel over de bescherming van proefdieren helemaal veranderd en ook leefomstandigheden van deze dieren.⁷

Een andere belangrijke wijziging die van kracht is sinds 1 januari 2013 behandelt het totale verbod op het fokken door een persoon die zich in het verleden aan

⁶ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 295.

⁷ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 299.

dierenmishandeling schuldig gemaakt heeft. Voorheen was deze optie niet mogelijk, waardoor er veel gevallen waren waarbij de bestrafte persoon bleef fokken met nieuwe dieren. Een ander punt betreft het verval van het dier door de autoriteiten. In het geval van een persoon die een dier mishandeld heeft en ook de eigenaar ervan is, vervalt het dier automatisch aan de staat. Vroeger was er geen mogelijkheid om de eigendomsrechten van de eigenaar te ontnemen. Vanaf de toepassing van deze wijziging is het mogelijk om dieren naar een voorlopige pleegzorg te verplaatsen. Dit geldt voor gevallen waarin het zeer waarschijnlijk is dat de administratieve procedure met een vervalbesluit zal eindigen.⁸

⁸ MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013, p. 300-302.

6 Conclusie

Het hoofddoel van mijn bachelorscriptie was om de houding van de Nederlandse maatschappij tegen de dierenrechten te onderzoeken en te beschrijven. Ik ben ervan uitgegaan dat de situatie van dierenbescherming in Nederland zeer ontwikkeld is. Deze veronderstelling werd door het onderzoek bevestigd. De dierenbescherming vormt een vaste deel van de Nederlandse maatschappij in meerdere vormen van het individu tot de grote organisaties. Niet alleen verschillende organisaties maar ook een politieke partij hebben een enorme invloed op de veranderingen op het gebied van de dierenrechten. Het is zichtbaar niet alleen in het aantal wetten en regels die dierenrechten en het beschermen van dieren reguleren maar in het toenemende aantal activiteiten van dierenrechten activisten.

De belangrijkste veranderingen gebeuren vooral als gevolg van de activiteiten de twee beschreven organisaties Bont voor Dieren en Dierenbescherming en de politieke partij, Partij voor de dieren. Concluderend kunnen we zeggen dat de dierenbescherming een belangrijk onderwerp voor de Nederlandse maatschappij is. De ontwikkeling van dierenrechten in Nederland kan ook dienen als voorbeeld als voorbeeld voor de ontwikkeling van dierenrechten in andere landen.

Als we de dierenrechten in Tsjechië vergelijken met de situatie in Nederland vinden we geen grote verschillen in de wetgeving. Maar de Nederlandse maatschappij neemt een actievere houding tegen de dierenrechten aan dan de Tsjechische maatschappij. Dierenrechten in Tsjechië worden ondersteund door geen politieke partij en de organisaties worden gevormd vooral door vrijwilligers. Tsjechische dierenrechten activisten hebben betrekkelijk weinig toegang tot de macht om veel te veranderen. Taalrijke Nederlandse organisaties werken ook vaker met internationale organisaties samen.

Een deel van deze scriptie beschrijft de ontwikkeling van de wetten en regels wat betreft dierenrechten in Nederland en in Tsjechië. In beide vergeleken landen dierenrechten zijn het dierenrecht steeds nog niet in de Grondwet opgenomen. Door middel van de vergelijking van de successen en wetveranderingen kunnen we zien dat ook kleinschalige activiteiten kunnen een grote invloed op de vorming van dierenrechten hebben.

Resumé

Tato bakalářská práce se zabývá právy zvířat v Nizozemsku. Když řekneme práva zvířat, nemyslíme tím pouze zákony, ale také etické potřeby zvířat. Tedy jejich etické právo na normální život, stejně tak jako ho mají lidé. Tato práva se mohou lišit podle druhu zvířat a je na lidech, aby se postarali o jejich plnění. Proto je hlavní část práce věnována formám ochrany zvířat a postojům nizozemské společnosti k otázce ochrany práv zvířat.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. Pokud lidé chtějí hájit práva zvířat, musí nejdříve pochopit jejich potřeby a chování. První kapitola je tedy věnována definování základních pojmů týkajících se práv zvířat, ale také jejich potřeb. Zde zjistíme, že zvířata často slouží lidem v jejich prospěch a o podmínkách zvířat rozhoduje pouze člověk. Proto následuje druhá kapitola pojednávající o dvou nizozemských organizacích a politické straně, které se starají o práva zvířat. Část druhé kapitoly také popisuje mezinárodní organizace, působící v Nizozemsku a také odvrácenou stranu ochrany práv zvířat a to extremismus. Ve třetí kapitole nalezneme vývoj a pokrok v oblasti zákonů, týkajících se práv a ochrany zvířat. Čtvrtá kapitola je věnována podrobnějšímu popisu různých kategorií zvířat v souvislosti nejen s etickými potřebami. V poslední kapitole je stručně nastíněna situace práv zvířat v České republice.

Summary

This bachelor thesis is focused on animal rights in Netherlands. When we say „animal rights“ we don't mean only laws but also the ethical needs of animals. That's mean they have same ethical rights for life as people have. These rights may vary according to the kind of animals and only people can take care of their fulfilment. This is the reason why the main part of this thesis is devoted to the different forms of the animal rights protections and the attitude of Dutch society to the animal protection.

The thesis is divided into five chapters. First of all people have to understand animals needs and behaviour to protect them and their rights. The first chapter is focused to defining the basic terms, concepts of animal rights and their needs. We find out that people use animals for own benefits and that only the people have authority to decide in which conditions will animal live. Because of that is the second chapter devoted to two Dutch organisations and one political party which look after the animal rights. Part of the second chapter describes the international organisations operating in Netherlands and the negative side of the animal rights protections, namely extremism. In the third chapter is described the development and progress in laws on animal rights and animal protection. The fourth chapter is devoted to the more detailed describing of different categories of animals and their ethical needs. In the last chapter is briefly outlined the situation of animal rights in Czech Republic.

Bronnen

Literatuur

DEN BOON, Ton, HENDRICKX, Ruud & Nicoline VAN DER SIJS. *Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*. Vijftiende editie. Utrecht: Van Dale Uitgevers, 2015.

ENNIK, I., L. VAN ERP, H. HOPSTER, W. MEIJBERG, M. POORTHUIS & M. RUIS. *Dierbare metgezellen: Domeinbeschrijving Dierenwelzijn*. Apeldoorn: Stichting Veldwerk Nederland, 2011.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. *Dierenrechten in Nederland*. Den Haag: Zijlstra Drukwerk B. V., Rijswijk, 2010.

MÜLLEROVÁ, H. & STEJSKAL, V. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013.

STOOP, B. *Vrijheid als grondrecht voor dieren*. Brave New Books, 2013.

Internetbronnen

BontvoorDieren [online]. [gecit. 2015-12-28]. <<http://www.bontvoordieren.nl>>

Dierenbescherming [online]. [gecit. 2016-01-07]. <<https://www.dierenbescherming.nl>>

Dierenwelzijnsweb [online]. [gecit. 2016-10-27]. <<http://www.dierenwelzijnsweb.nl>>

Het IFAW [online]. [gecit. 2017-01-15]. <<http://www.ifaw.org>>

Kiesraad [online]. [gecit. 2017-04-16]. <<https://www.kiesraad.nl>>

Partij voor de Dieren [online]. [gecit. 2017-04-16]. <<https://www.partijvoordedieren.nl>>

PETA Nederland [online]. [gecit. 2017-01-15]. <<http://www.peta.nl>>

Rijksoverheid [online]. [gecit. 2017-04-20]. <<https://www.rijksoverheid.nl>>

Rvo [online]. [gecit. 2017-04-20]. <<http://www.rvo.nl>>

Verheid [online]. [gecit. 2017-04-20]. <<https://zoek.officielebekendmakingen.nl>>

VMBO - SECTORWERKSTUK: Dieren hebben ook rechten [online]. [gecit. 2017-01-21]. <<http://www.cmo.nl>>

Wetenschap.infonu [online]. [gecit. 2016-10-28]. <<http://wetenschap.infonu.nl>>

Wetten [online]. [gecit. 2016-10-27]. <<http://wetten.overheid.nl>>

Anotace

Jméno autora: Petra Vintrochová

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: Dierenrechten in Nederland

Anglický název bakalářské práce: Animal rights

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Kateřina Křížová, Ph.D.

Počet stran: 48

Počet znaků (včetně mezer): 80015

Počet zdrojů: a) literární zdroje: 5

b) elektornické zdroje: 13

Klíčová slova: zvířata, práva zvířat, ochrana, svoboda, postoj

Krátká charakteristika: Cílem této bakalářské práce je zjistit postoj nizozemské společnosti k ochraně práv zvířat v Nizozemsku. Dále také zmapovat způsoby a formy ochrany práv zvířat v Nizozemsku a vymezení základních pojmů v této oblasti. Část této bakalářské práce je také věnována krátkému srovnání s Českou republikou v oblasti ochrany práv zvířat.